

КЛАС НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ¹

Несучи в масу багатющі скарби симфонічної, фортепіанної, скрипкової музики, іноді можна ще спостерігати зневажливе ставлення до музики, що виконується на народних інструментах. Ще можна зустріти «естетську» посмішку при згадуванні про оркестр балалайок, про ансамбль бандуристів тощо. Недарма і зараз, на 20 році Великої пролетарської революції, по наших консерваторіях класи народних інструментів перебувають десь по закутках, меркнучи проти сяйва «високих» класів фортепіано, скрипки тощо.

З залишками цих старих забобонів, які давно вже втратили свій соціальний ґрунт, ми мусимо вести найрішучішу боротьбу. Така боротьба вже ведеться.

Свідком цього може бути показовий концерт, що відбувся нещодавно в залі київської державної консерваторії. Демонструвались наслідки кількарічної роботи наймолодшого класу консерваторії – класу народних інструментів. І треба визнати, що робота ця, проведена під керівництвом доцента М. М. Геліса², дала цінні наслідки. За відносно невеликий термін (2 ½ роки) справу поставлено так, що можна вже говорити про розв'язання основних принципів питань.

В концерті виступили окремі солісти на мандоліні, додрі, концертино і оркестр народних інструментів під диригуванням студентів консерваторії. Всі ці виступи наочно довели, що оркестр народних інструментів – це не «бідні родичі», від яких можна чекати примітивного виконання примітивних речей, що це є повноцінна художня виконавська одиниця, через яку можна нести високу музичну культуру в широкі маси трудящих. Вже не йдеться про можливість якось «орієнтуватись» на художній рівень виконання на скрипці, на фо-

---

¹ Підписано – Вс. Павкович.

² Дивись сторінку 311 цього видання.

ртепіано, симфонічного оркестру. Треба просто сказати: музична якість виконання була на рівні найкращих студентських виступів консерваторії на першому-ліпшому інструменті, – на інструментах з багатовіковим «стажем» і традиціями.

Програма концерту складалася з складних творів. В основному вона була присвячена творчості Бетховена, з нагоди 110-річчя з дня смерті великого майстра. Повністю подана була перша симфонія у виконанні оркестра і скрипкова соната Д-дур у виконанні на концертино. Решта програми складалася з ряду дрібних творів Сен-Санса, Глюка, Госсєка, Масєне, Дакєна, а з сучасних авторів – де-Файя, Скотта. Українська класика була репрезентована дуєтом Карєся і Одарки з «Запорожця за Дунаєм» Гулака-Артемєвського. Вже самий огляд програми свідчить про те, яку велику роботу провів весь колектив і окремі солісти. Виконання цієї програми наче показало всю безпідставність старого погляду ніби народні інструменти мусять обмежуватись вузькою ділянкою технічно-примітивної музики.

Але справа не тільки в репертуарі. Вибір художньо високоякісних творів був тільки наслідком творчого зросту колективу і правильного розуміння завдань керівником тов. Гєлісом. Найважливіше ж – те, що до виконання цього репертуару виконавці підійшли правильним творчим шляхом. Ми вислухали ряд виконавців-солістів, ряд дирижерів. І кожен з них, маючи свої сильні і слабкі сторони, мав крім того, головне: своє власне виконавське обличчя, свій смак і стиль. Тонке і вдумливе, хоч і холоднувате, виконання домриста Козакова; темпераментний широкий жест домриста Якушкіна; лірична щирість виконавця на концертино Столової¹. Все це були різні типи виконання, але все це була – музика. В чому ж справа? Чим домігся цей здібний колектив таких яскравих наслідків? Тим, що в усій своїй роботі він виходив з одного – з самої музики, з її змісту, з розкриття цього змісту.

---

¹ Біографічна довідка автора в цьому виданні (с. 470).

У тов. Якушкіна гарна техніка, якій може позаздрити перший-ліпший скрипач. Але, коли слухаєш т. Якушкіна, то вражаєшся не з техніки: вражаєшся з його вміння творчо підійти до виконуваного. Це вникнення в суть твору – властиве всім учасникам концерту без винятку. Тов. Козаков нерідко перебільшує в дрібних динамічних нюансах, в змінах темпу, – можна не погоджуватися з таким «розпорошуванням», – але логіка і глибока увага до змісту виконуваного не втрачається ні на мить. Домрист т. Шевченко, ліричний і щирий, надзвичайно хвилюється на естраді, – в наслідок цього зникають цілі пасажі, з'являються технічні зриви. Але слухач мимоволі не звертає уваги на всі ці «огріхи», – адже головне те, що він чув щире і вдумливе виконання чудового твору. Окремо слід сказати про молодих дирижерів-студентів. Дуже корисну роботу провів з ними викладач тов. Паїн¹. У більшості студентів є вже певні технічні навички, при чому не штамповані, а глибоко індивідуальні. Люди ці явно здібні, і до того ж – по молодому завзяті. Працюють вони з охотою і ентузіазмом. У декого, наприклад, у т. Тарнопольського², є вже певний твердий жест, воля організатора. Не вистачає, правда, ще витриманості й вміння повністю врахувати умови концертного виконання. Дирижер тов. Стрельченко, наприклад, акомпануючи солістові концерт Мендельсона, не зумів у декількох місцях досить стримати темп і тим самим поставив соліста в дуже скрутне становище. Але в цілому – в роботі дирижерів відчувається

---

¹ Паїн Ісаак Ізраїлевич (1912–1990-ті ?) – диригент, викладач. Закінчив диригентський факультет Музично-драматичного інституту імені М. В. Лисенка (клас М. І. Вериківського).

² Тарнопольський Юрій Іларіонович (17. IV. 1912–10. VII. 2006) – викладач гри на народних інструментах, диригент оркестру народних інструментів. Доцент (1963). Освіту отримав у Музично-драматичному інституті ім. М. В. Лисенка (1931–1934, музичний факультет) та Київській консерваторії (1934–1937, відділ народних інструментів). Викладав у Київській консерваторії в 1935–1939, 1945–1998 рр.; з 1968 – професор (Архів НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Ф. Р-810. – Оп. 2-л. – Од. зб. 495).

насамперед та сама якість: вдумливість і серйозна робота над музикою. Довести музичний задум композитора до слухачів, підкоривши всі технічні засоби цьому задумові – ось те завдання, яке ставлять перед собою молоді дирижери.

Всі оркестровки, які ми чули в концерті, зроблені самими студентами. Зроблені вони добре, місцями навіть яскраво, особливо оркестровки т. Хіврича (Дует з «Запорожця», II-а частина симфонії). Головне ж – те, що ці оркестровки доводять дуже важливу думку: не зважаючи на всю відносну обмеженість свого складу, оркестр народних інструментів має в своєму розпорядженні все ж настільки широку звукову палітру, настільки багаті темброві можливості, що засобами його, безперечно, можна передавати всю складність симфонічного звучання.

Підкреслюючи величезну вагу роботи, проробленої в класі народних інструментів, хочеться висловити побажання, щоб з нею широко ознайомилась музична громадськість столиці.

«Пролетарська правда» 1937 р. № 77, 3 квітня

*Матеріал до друку підготувала
К. І. Шамаєва*